

methods of teaching Ukrainian in the professional training of students are represented. The article proves that training of future primary school teachers by means of distant education in comparison with the traditional ones has some advantages, such as personal orientation, large-scale participation while maintaining an individual approach, efficiency, mobility, etc. The article shows that use of the potential of independent work in the linguodidactic training of primary school teachers corresponds the demands of the society and helps to form a modern professional.

Keywords: distance learning; distance education; independent work; linguodidactic conditions.

Стаття надійшла до редакції 18.03.2016

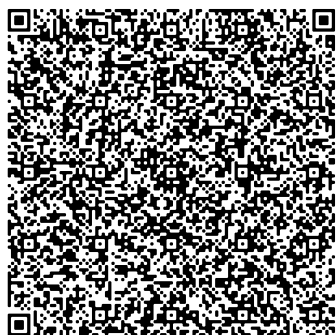
Прийнято до друку 31.03.2016

УДК 376.5

Ігор Сорокін

ORCID iD 0000-0002-6757-7790

здобувач кафедри управління навчальним закладом
Міжрегіональної академії управління персоналом,
інспектор відділу нагляду і безпеки, Південна виправна
колонія УДПтСУ в Одеській області (№51),
вул. Люстдорфська, б. 9, 65017 м. Одеса, Україна,
olgasorokina.83@mail.ru

ІНТЕРАКТИВНІ ФОРМИ РОБОТИ ЯК ЗАСІБ КОРЕКЦІЇ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ШКОЛЯРІВ

У статті розкривається сутність форм інтерактивного навчання, аналізуються особливості впровадження інтерактивних технологій у системі співпраці вчителів-словесників, психологів, соціально-педагогічних працівників до роботи з неповнолітніми з девіантною поведінкою. Особлива увага звернена на процес швидкого реагування для вирішення проблем підлітків з девіантною поведінкою.

Ключові слова: девіантна поведінка; інтерактивні форми роботи; школяр.

Вступ. Співпраця вчителів-словесників з соціально-педагогічними працівниками в процесі роботи з неповнолітніми з девіантною поведінкою має помітне місце в системі педагогічної науки. Особливого значення вона набуває в сучасних умовах надання кваліфікованої соціально-педагогічної підтримки школярам за допомогою інтерактивних форм роботи.

Останнім часом помітне суттєве зростання інтересу до використання новітніх інтерактивних методик у роботі шкільного психолога, словесника, соціального працівника та ін. Цілий ряд науковців (О. Пометун, Л. Пироженко, Г. Сиротенко, С. Сисоева, Н. Онищенко, М. Фіцула, І. Холковська та ін.) націлюють свою увагу на вивчення даної проблеми. Водночас приділено недостатньо уваги використанню інтерактивних форм роботи зі школярами з девіантною поведінкою (Пометун О., Пироженко Л., 2002; Подольська О. М., 2008; Пометун О. І., 2006; Фіцула М. М., Парфанович І. І., 2008; Холковська І. Л., 2007; Ognevuyuk V., Sysoieva S., 2015; Sysoieva S., 2013).

Метою статті є презентувати інтерактивні форми методичної роботи педагога як суб'єкта соціально-педагогічної підтримки неповнолітніх з девіантною поведінкою.

Концепція підготовки майбутніх викладачів.

Участь в ініційованому нами практичному семінарі на тему: «Інтерактивні форми роботи педагога» взяли вчителі-словесники спеціалізованої школи-інтернату. Основними формами роботи практичного семінару є доповіді, презентація проектів, проведення майстер-класу та обговорення проблем спеціальної освіти на засіданні «круглого столу».

Соціально-педагогічна підтримка в загальноосвітньому навчальному закладі здійснюється шляхом надання методичних рекомендацій, які спрямовані на забезпечення психолого-педагогічних умов життєдіяльності учня, сприяють його повноцінному розвитку та соціалізації. Ця підтримка необхідна в ситуаціях, які вимагають попередження або вирішення проблеми девіантної поведінки школяра в процесі його соціалізації.

Мета педагога як суб'єкта соціально-педагогічної підтримки полягає в тому, щоб створити школяру умови для попередження і подолання в процесі життєдіяльності деяких ситуацій, що відокремлюють людину від досягнення соціально та особисто значущого результату, різного роду перешкод (Гилленбранд К., 2007; Фіцула М. М., Парфанович І. І., 2008) (див. Рис. 1).

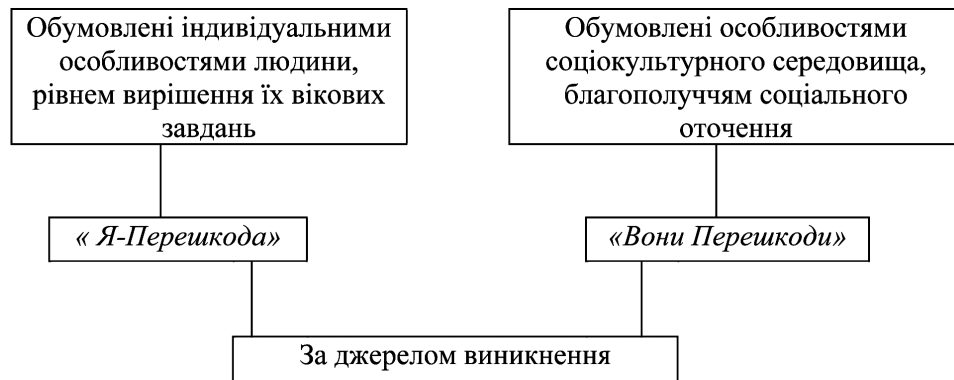

Рис. 1. Процес життєдіяльності життєвих ситуацій

Для стимулювання самопізнання в запропонованій програмі в ході дослідно-експериментальної роботи використовувалися вправи, диференційовані завдання: «На що схоже твоє почуття», «Я на малюнку», «Острів», «Погляд на себе», «Кола взаємин». На першому етапі було реалізовано міні-проект «Виконай вправи». Метою проекту стало вивчення співрозмовника.

Розглянемо на конкретному прикладі. Ці вправи спрямовані на те, щоб спонукати дітей дивитися на співрозмовників під час взаємодії з ними. Багато дітей уникають візуального контакту зі співрозмовниками, це викликано у них почуттям невпевненості та дискомфорту. Ми прагнули привчити дітей звертати увагу на те, як проявляються емоції в інших людей, оскільки це розбудовує здатність до емпатії. Пізніше це допоможе їм встановлювати та підтримувати приємні та глибокі соціальні контакти.

Інструктаж починається в такий спосіб: Що ви робите, коли розмовляєте з ким-небудь? Чи дивитесь ви на співрозмовника або відводите очі убік? Чи можете ви по очах зрозуміти, що зараз відчуває ваш співрозмовник? Я прагну спробувати зіграти з вами в гру, під час якої ви по черзі будете то дивитися в очі другові, то відводити погляд. Встаньте всі, будь ласка, і почніть ходити по класу. Зупиніться напроти кого-небудь та розповідайте, чим би ви прагнули зайнятися в найближчі вихідні. Під час розмови не дивіться один на одного (2 хвилини).

Ну а тепер розійдіться, походіть по класу та підійдіть до кого-небудь іншого. Розповідайте про що-небудь найцікавіше з того, чим ви займалися у минулі вихідні. Цього разу уважно дивіться в очі один одному або просто на співрозмовника (2 хвилини).

Тепер знову розійдіться, погуляйте недовго по класу та станьте попарно. Розпочинаємо роботу в парах. Одні учні розповідають про те, що могло б їх злякати, а інші не повинні нічого говорити, а тільки уважно дивитися в очі оповідачеві (2-3 хвилини).

Перша група завершує розповідь. Групи міняються ролями. Розповідають про ті ситуації, у яких вони відчули величезну радість. Попередня група школярів не повинна при цьому нічого

говорити, а лише уважно слухати, дивлячись в очі оповідачеві (2-3 хвилини).

Така робота сприяє формуванню в школярів комунікативних умінь і навичок.

Часом очима ми передаємо щось таке, що дуже важко виразити словами. Давайте ми пограємо ще в одну гру, під час якої ви зможете повправлятися у встановленні контакту за допомогою очей. Ця гра називається «Монстр» і проводиться вона в такий спосіб: ми всі стаємо в одне загальне коло, а один з вас виходить у центр кола. Він і буде нашим Монстром. Монстр голодний та прагне на нас напасти. Він вибирає собі Жертву і повільно підходить до неї із грізним виглядом. Його паща відкрита, і він готовий уже накинутися. Для Жертви є лише один порятунок: встановити очима контакт із кимось із дітей, щоб той голосно викрикнув своє ім'я та відволік увагу Монстра на себе. Тоді Монстр повільно та жахливо наближається вже до цієї дитини. Рятівник повинен тепер сам подивитися на всіх та приймати погляд будь-кого, щоб тепер хто-небудь врятував вже його та відволік увагу Монстра на себе. Так гра триває далі. Після трьох спроб напасти на жертву Монстр втомлюється та відправляється спати, а його місце займає хто-небудь інший з кола. Тепер проаналізуємо вправу.

- Чи любиш ти під час розмови дивитися співрозмовникові в очі?
- Що ти думаєш, коли твій співрозмовник взагалі не дивиться на тебе?
- Чи знаєш ти таких людей, які поглядом змушують свого співрозмовника соромитися?
- Чи є в класі діти, по очах яких ти можеш сказати, що вони відчувають?
- Чи легко прочитати по твоїх очах, що ти відчуваєш?

Підтримка в розв'язанні проблем, які виникають у підлітків із девіантною поведінкою, склалася в такий алгоритм: забезпечення комфортності, відкритості; зняття страху перед спільною роботою; готовність увімкнутися в співробітництво з педагогом або однокласниками; очікування та емоційна готовність до освоєння нового досвіду.

Основою творчого розвитку учнів із девіантною поведінкою є створення ситуації активного пошуку

роздумів, розв'язання протиріч тощо. Інноваційні форми і методи методичної роботи, які передбачають моделювання реальних педагогічних ситуацій, спільне розв'язання проблем на основі аналізу обставин, сприяють створенню доброзичливої атмосфери й активної взаємодії між педагогом і учнем у процесі вирішення проблеми та подолання стресових ситуацій. Він може проходити відповідно до трьох можливих стратегій: вирішення проблеми, пошук додаткової підтримки, уникнення (Гилленбранд К., 2007).

Перший крок. Орієнтація в проблемі, встановлення факту, що проблема є; розуміння того, що проблема в житті – це нормальне і неминуче явище; розуміння проблеми не як загрозованої, а як нормальної ситуації, що несе в собі зміну або виклик особистості.

Другий крок. Визначення, оцінка та формулювання проблеми. Передбачає пошук усієї доступної інформації про проблему; визначення факторів або обставин, які роблять ситуацію проблемною.

Третій крок. Генерація ініціатив.

Четвертий крок. Ухвалення рішення. Передбачає вибір кращого варіанта з можливих (генерованих).

П'ятий крок. Виконання рішення: ефективно виконання вирішення проблеми, вивчення наслідків вирішення та оцінки ефективності вирішення, самопідкріплення (самозаохочення).

Отже, підтримка передбачає не тільки прояв проблеми, показ шляхів її вирішення, але й оволодіння алгоритмом, що дозволяє здійснювати в майбутньому це самостійно.

Завдяки такого роду підтримки, підліток із девіантною поведінкою, який одержує достовірну інформацію про сучасне життя, засвоює навички конструктивної взаємодії з навколишнім оточенням, схвалює себе, навчається навичкам гідної поведінки, має можливість нормально розвиватися, самореабілітуватися, відновлювати почуття власної гідності.

Нарешті, для закріплення знову сформованих соціальних знань, вмінь та навичок, посилення особистісних ресурсів школярів доцільним є соціально-педагогічний супровід, як комплексний метод, який у своїй основі передбачає

діагностику сутності проблеми, що виникла; інформування про можливі шляхи її вирішення; консультування на етапі прийняття та розробки плану вирішення проблеми; первинна допомога при реалізації даного плану (П. Шептенко, Е. Дронова).

Метою соціально-педагогічного супроводу є сприяння підліткови в усвідомленні труднощів, що зустрічаються, мінімізації впливу негативних факторів, що знижують рівень соціальної компетентності особистості. Його реалізація базується на інтерактивній концепції, ідеях взаємодії, включає рефлексивно-аналітичний підхід до процесу та результату, опору на наявний досвід підлітка та особистісні потенціали, спільність дій, збереження гідності учня, ініціювання самостійних кроків і їх підтримку з урахуванням пріоритету інтересів учня.

Зазначимо, соціально-педагогічна допомога спрямована на: зміцнення стану здоров'я, розвиток інтелектуальних, творчих і соціально-комунікативних здібностей, індивідуальну корекцію поведінки (консультування, тренінги, створення виховних ситуацій), зміну соціального статусу підлітка, мінімізацію негативних зовнішніх факторів. На сьогодні вона є необхідною для ліквідації прогалин, вірогідних проблем у житті учнів із девіантною поведінкою. Інтерактивні форми роботи педагога сприяють кращій підготовці підлітків до повноцінного життя в суспільстві.

Системне залучення сучасних інноваційних технологій, зокрема форм інтерактивного навчання у робочу взаємодію всіх шкільних працівників, підвищить ефективність корекційно-профілактичної роботи з учнями, що виявляють девіантну поведінку.

Висновки. Підсумовуючи запровадження інноваційних форм і методів в школі, можна сказати, що вони себе виправдовують, тому що забезпечують найактивнішу участь учителів, взаємний обмін досвідом та використання групової взаємодії.

Подальшого науково-педагогічного пошуку потребує питання застосування інтерактивних форм у системі превентивної роботи з батьками, які мають дітей з девіантною поведінкою.

Література

1. **Гилленбранд К.** Коррекционная педагогика: обучение трудных школьников: учеб. пособ. / К. Гилленбранд. – М.: Академия, 2007. – 240 с.
2. **Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід:** метод. посіб. / [авт.-уклад.: О. Пометун, Л. Пироженко]. – К.: А.П.Н., 2002. – 135 с. – (Сучасній школі – демократичну освіту).
3. **Подольська О. М.** Інтерактивні методи навчання / О. М. Подольська // Управління школою. – № 19-21 (211-213), липень. – 2008. – С.87-90.
4. **Пометун О. І.** Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посіб. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К.: А.С.К., 2006. – 192 с.
5. **Суховерхова Л. Г.** Вивчення нового матеріалу на інтерактивному уроці / Л. Г. Суховерхова // Управління школою. – № 3 (195), січень. – 2008. – С.25-27.
6. **Фіцула М. М.** Відхилення у поведінці неповнолітніх: шляхи їх попередження та подолання: навч.-метод. посіб. / М. М. Фіцула, І. І. Парфанович. – Тернопіль: Навчальна книга, 2008. – 432 с.

7. **Холковська І. Л.** Корекційна педагогіка / І. Л. Холковська. – Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2007. – 328 с.
8. **Ognevyuk V., Sysoieva S.** Training of education experts in Ukraine: experimental interdisciplinary program / V. Ognevyuk, S. Sysoieva // The advanced science journal, 2015. – Issue 06. – P. 98-103, DOI 10.15550/ASJ.2015.06.098
9. **Sysoieva S.** The concepts: interactive learning for adult learners / S. Sysoieva // Неперервна професійна освіта: науково-метод. журнал, 2013. – № 3-4. – С. 55-59.

ИНТЕРАКТИВНЫЕ ФОРМЫ РАБОТЫ КАК СРЕДСТВО КОРРЕКЦИИ ДЕВИАНТНОГО ПОВЕДЕНИЯ ШКОЛЬНИКОВ

Сорокин Игорь, соискатель кафедры управления учебным заведением Межрегиональной академии управления персоналом, инспектор отдела надзора и безопасности, Южная исправительная колония УДПтСУ в Одесской области (№51), ул. Люстдорфская, д. 9, 65017 г. Одесса, Украина, olgasorokina.83@mail.ru

В статье раскрывается сущность форм интерактивного обучения, анализируются особенности внедрения интерактивных технологий в системе сотрудничества учителей-словесников, психологов, социально-педагогических работников к работе с несовершеннолетними с девиантным поведением. Особое внимание обращено на процесс быстрого реагирования для решения проблем подростков с девиантным поведением.

Ключевые слова: девиантное поведение; интерактивные формы работы; школьник.

INTERACTIVE FORMS OF WORK AS A MEANS OF CORRECTING DEVIANT BEHAVIOR OF PUPILS

Sorokin Igor, applicant of the educational institution Management Department of Interregional Academy of Personnel Management, inspector of department of supervision and safety of South corrective labour colony SPSU in Odessa region (№ 51), 9 Lustdorfska street, 65017 Odessa, Ukraine, olgasorokina.83@mail.ru

The article reveals the essence of the forms of interactive learning, analyzes the characteristics of the implementation of interactive technologies in the system of co-language and literature teachers, psychologists, social education workers to work with minors with deviant behavior. Particular attention is paid to the process of rapid response to address this problem. Socio-educational support in schools is done by providing guidelines, aimed at providing psychological and pedagogical conditions of life of the disciple promote its full development and socialization. This support is needed in situations requiring prevent or solve the problem of deviant behavior of pupils in the process of socialization.

The basis for the creative development of students with deviant behavior is to create a situation of active searching reflection, resolution of conflicts and so on. Innovative forms and methods of technical work, involving simulation of real teaching situations, joint problem solving by analyzing the circumstances, help to create a favorable atmosphere and active interaction between teacher and student in the process of solving problems and overcoming stress. It can take place according to three possible strategies: solving problems, finding additional support to avoid.

Summing introducing innovative forms and techniques in school, we can say that they justify himself, so to ensure active participation of teachers, mutual exchange of experience and the use of group interaction.

Further research and educational search requires the application of interactive forms in the system of preventive work with parents who have children with deviant behavior.

Keywords: deviant behavior; interactive forms of work; preschooler.

Стаття надійшла до редакції 01.03.2016

Прийнято до друку 31.03.2016